

ДО

НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

ДЕЛЯН ДОБРЕВ,

ПРЕДСЕДАТЕЛ, КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ПАРЛАМЕНТАРНИ ГРУПИ В 51-О НС

СТАНОВИЩЕ

**относно проект за Закон за изменение и допълнение на Закона за въвеждане на
еврото в Република България**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ КЪМ 51-ВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,**

УВАЖАЕМИ ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ПАРЛАМЕНТАРНИ ГРУПИ,

Обръщаме се към Вас по повод на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за въвеждане на еврото в Република България, одобрен с Решение №481 на Министерския съвет от 2025 г, и входящ в Народно събрание на Република България,

вчера 21.07.2025 г с входящ номер №:51-502-01-36.

Национално представителните организации от хранително-вкусовата индустрия винаги сме подкрепяли и продължаваме да подкрепяме активно процеса по присъединяването на България към Евророната. Работим активно за адаптиране на предприятията в сектора за осигуряване на плавно преход към новата валута. През последните месеци бизнесът е подложен непрекъснато на обществен и медиен натиск, свързан с притесненията на обществото от евентуално рязко нарастване на цените в резултат на приема в Евророната. Ние съзнаваме, че правителството има желание да успокои социалното напрежение и в тази връзка подкрепяхме мерките приети със Закона за въвеждане на еврото, които предвиждаха „замразяване на цените“ за срок от един месец считано от 1 януари 2026 година. Предприехме всички необходими организационни действия, за да адаптираме административните и финансови процеси в предприятията за безпроблемен преход.

На 21-ви юли бяхме изненадани от качения на сайта на НС ЗИД на Закона за въвеждане на еврото в Република България, одобрен с Решение № 481 на Министерския съвет от 2025 г. Предвидените в него крайни антипазарни мерки нито са обсъждани с работодателските организации и бизнеса, нито има изготвена оценка на тяхното въздействие. На практика те предвиждат „замразяване на търговския оборот в страната“ за година и пет месеца, както и делегират на МС правото по всяко време да въвежда каквито реши допълнителни мерки, в случай че прецени, че има „прекомерно нарастване на цените“, без да е дадена дефиниция какво означава това.

За нас особено притеснителни са следните текстове и настояваме изложените по-долу аргументите да бъдат разгледани и взети предвид при редакцията на законопроекта на второ четене:

*1. **Забрана за увеличение на цените през целия период на двойно обозначаване (чл. 15, ал. 4) от година и пет месеца, при не особено ясни правила за прилагане на изключения като „обективни икономически фактори“.***

На практика тази норма касае **всички търговски дружества в страната**, тъй като дефиницията на „търговец“ дадена в §1.т.17 на Допълнителните разпоредби на Закона реферира към чл.1 от Търговския закон. В същото време дефинициите на стоки и услуги дадени в §1 т.15 и т.18 **на практика включват цялата търговска дейност, не само търговията на дребно и търговията на едро**, но и предоставянето на каквито и да било стоки и услуги, включително и продажба в чужбина.

Съгласно разпоредбата промяна в цената е допустима *само, ако е „обосновано от*

обективни икономически фактори“, като в § 14 на законопроекта се предлага доразширяване на дефиницията на това понятие дадено в §1.т.6 като се прави примерно изброяване на тези фактори. Това е допълнение към вече съществуващата дефиниция, според която това са фактори „свързани с производството, обращението и реализацията на стоки и услуги върху, които търговецът не може да влияе“. Предложеното примерно изброяване на фактори в дефиницията е непълно и произволно и пропуска позоваване на редица други признати икономически фактори с въздействие върху продажните цени на стоки и услуги.

Създава се риск от механично прилагане на „каталога от фактори“ спрямо всяка икономическа дейност, независимо от нейните особености и специфики, и съответно повишава риска от санкциониране на търговци, които се позовават на признати и обективни икономически фактори, които не са изрично посочени. *Сериозен повод за тревога за нас е, че в тези фактори е включено само увеличението на минималната работна заплата, но не и увеличението на трудовите възнаграждения, които работодателите и бизнесът правят, за да привлекат и задържат квалифицирана работна ръка в условията на пазарна конкуренция.* Тъй като работната заплата обективно зависи от търговеца, на практика тя не попада в обхвата на предвиденото в §14 предложение за допълване на текста. *При липса на изрично признаване на работната заплата като допустим фактор за увеличение на цената, на практика предложеният законопроект ще означава замразяване на работните заплати в страната.*

В законопроекта не са предвидени специфични хипотези, като внос на стоки от чужбина, при които възниква въпросът дали търговецът може да влияе върху цената, на която купува на едро продуктите. Ако се приеме хипотезата, че може да влияе, това на практика означава да се замразят цените на всички вносни стоки в страната за почти година и половина. В случай на нарастващи цени на международните пазари, подобно ограничение може да доведе до недостиг поради липса на внос на определени стоки на българския пазар.

Това са само малка част от примерите, които не се обхващат от предложените текстове и които създават риск за нормалното функциониране на пазара в България.

Предложеният текст създава неопределеност и правна несигурност, тъй като предоставя прекалено широко пораво за преценка на административните органи, отговорни за контрола по спазване на закона. Липсват критерии за доказване и методика за оценка, което създава възможност за субективно тълкуване и нееднакво прилагане на

закона.

Глобите за неспазване на тази неопределена и неконкретизирана норма са прекомерни и не е ясно, кой носи отговорност, когато един търговец на дребно продава продукти на производител. Нормативната забрана поставя в особено уязвима позиция преработвателната индустрия и производителите и доставчиците на едро. Към настоящия момент ние вече срещаме сериозни затруднения при преговорите с големите търговци на дребно за корекции на цените ни, като от месеци те реално отказват такива без да има санкции за повишаване на цените. Сега, когато този неясен текст не дава категорични обективни критерии, кога правомерно може да се вдигне цена и дали ние или търговецът носим отговорност, има риск търговците на дребно да отказват всякакви ценови корекции за година и половина. Това ще принуждава доставчиците или да продават на загуба или да прекратят производства и доставки, което сериозно ще застраши продоволствената сигурност в страната.

Период от година и пет месеца, през който индустрията ще бъде на практика лишена от възможността да прави инвестиции /те зависят от нея и не са обективен фактор/, не може да реализира маркетингови стратегии на българския и чуждестранен пазар, ще бъде пагубен за ръста на производството в страната, което вече е намаляло. Предлагаме срокът да се съкрати на адекватен на периодът на адаптация и да бъде не по-дълъг от 8 месеца – до 31 март 2026 година.

Предвид гореизложените аргументи, предлагаме текстът на §3 т. 3 да бъде редактиран както следва:

„(4) В периода от 8 август 2025 година до 31 март 2026 година търговците формират цените си добросъвестно и прозрачно. При увеличение на цените те са длъжни при поискване да представят на контролните органи документи, удостоверяващи наличие на обективни икономически фактори по § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби, обосноваващи такова увеличение.

Създава се ал.5

„5. Когато крайната потребителска цена се формира по верига на доставки, търговецът на дребно е длъжен да приеме искане за корекция на цените от доставчици, когато те са мотивирани от обективни икономически фактори, като всеки участник по веригата на доставки носи отговорност за формираната от него цена, съгласно предходната алинея.“

Освен това, в търговската практика широко се прилага смесен модел на ценообразуване, при който определени артикули в рамките на портфолиото на един

търговец се предлагат с минимална печалба или дори без такава, с цел постигане на оптимално позициониране. Промяната на цената на един продукт често е свързана с необходимост от компенсации в други продуктови категории, което прави фиксирането на ценовите равнища невъзможно без нарушаване на бизнес логиката.

Подобна интервенция в пазарните механизми, особено продължителна във времето, може да доведе до изкривяване на предлагането, ограничаване на избора и в крайна сметка – до неблагоприятни ефекти и за самите потребители. **В тази връзка, следва да се предвиди в горепосочените разпоредби, че при проверки от контролните органи се вземе предвид усредненото увеличение на всички продукти, предлагани от съответния търговец.**

Предлагаме следната редакция на §14 от Законопроекта:

„§ 1, т. 6. от Допълнителните разпоредби се променя като следва „Обективни икономически фактори“ са външни за търговеца, документируеми промени в разходите по производство, доставка, съхранение и продажба, както и нормативни промени, извънредни обстоятелства (форсмажор) и други фактори, включително, но не само нарастване на разходи за труд, които имат пряко и съществено отражение върху себестойността.“

2. Друг аспект на законопроекта, който създава опасенията за прекомерна административна намеса са разпоредбите предоставящи широки и практически неограничени правомощия на КЗП и НАП да изискват всякаква информация за ценообразуването със задължение за предоставяне независимо от търговска, банкова, застрахователна или адвокатска тайна (чл. 55а) и задължение големи търговци да публикуват седмични ценови листи (чл. 55б), както и публичен портал на КЗП. В предишни становища на Министъра на икономиката и индустрията по законопроекти, въвеждащи ограничителни мерки, изрично се посочва, че Комисията за защита на потребителите няма административен потенциал да извършва подобни анализи за ценообразуване и себестойност, а и не е това обектът на нейната дейност. Опасяваме се, че така представените правомощия само ще дадат възможност за репресивни акции към конкретни фирми и търговци. Дори временното спиране и препятстването на дейността им, е достатъчно за рушенето на пазарната им позиция. Убедени сме, че целта на държавата не е да руши, а да подкрепя бизнеса в усилията му да осигури ръст на производството и икономиката.

Предвид на гореизложеното молим от §10 и всички норми свързани с алинея 4 на § 3 на законопроекта да бъде заличена Комисията за защита на потребителя и

контролните функции по законопроекта в тази му част да се осъществяват само от Националната агенция по приходите, която има натрупан административен опит и капацитет с подобни контролни функции и с боравенето с чувствителна информация.

Предлагаме следната редакция на § 10 – Чл. 55а:

„Чл. 55а. (1) Длъжностните лица НАП могат да изискват от проверяваните лица само информация, необходима и пропорционална на предмета на проверката, като мотивират писмено искането си и посочат правно основание.

(2) Информация, представляваща търговска или производствена тайна, се предоставя при условията на конфиденциалност. Органите са длъжни да я използват единствено за целите на проверката и да осигурят защита съгласно Директива (ЕС) 2016/943 и националното законодателство.

(3) Искането не може да обхваща период преди 1 януари 2025 г., освен при данни, без които проверката обективно не може да бъде извършена.

(4) Лицата не могат да бъдат санкционирани за отказ да предоставят информация, която не е относима към предмета на проверката или попада в защитен обхват на закон.“

3. Считаме, че предвидените санкции по нововъведените мерки са неоправдано високи, особено въведените процентни санкции от оборота без определен максимален таван и завишени глоби (чл. 59, ал. 4 и 5), като предлагаме те да бъдат редуцирани и да има таван, за да може глобите да изпълняват превантивната си функция, но без да създават риск от фалити на малки и средни предприятия. Съзнаваме, че целият законопроект е изготвен с мисълта за големите търговски вериги, но реално рискът от тези прекомерни санкции е за всички малки и средни предприятия, за които подобни санкции ще бъдат фатални.

4. Особено обезпокоителен за нас е текстът на § 15 на законопроекта, който прехвърля неограничени правомощия на Министерски съвет да налага каквито мерки реши, за какъвто период прецени в случай на „прекомерно нарастване на цените“, без дефиниция на това понятие, без критерии, методика дори краен срок за възможността за прилагане на такива мерки. Опитът във всички останали европейски държави показва, че никъде изкуствените ограничителни мерки, които

изкривяват пазара не са довели до положителни резултати. Честото позоваване на Хърватски и Румънски опит е напълно непонятно, тъй като в Хърватия цените са все още едни от най-високите, въпреки мерките, основно поради ръст на туристическата индустрия, а инфлацията в Румъния е една от най-високите в Европейския съюз. Тъй като явно Министерският съвет счита, че е необходимо за успокоение на социалното напрежение в законопроекта да има предвидена опция за подобни мерки, то настояваме те да са задължително със санкция на Народното събрание и след оценка на въздействието им.

Предвид гореизложеното предлагаме следната редакция на § 15:

„§ 15. (1) Министерският съвет може да предложи на Народното събрание приемането на временни мерки при наличие на извънредни обстоятелства, довели до рязко и значително нарастване на цените на стоки и услуги от първа необходимост. Предложението съдържа анализ на въздействието, срок на действие и механизъм за отчетност.“

Убедени сме, че народните представители ще проявят отговорност и ще отчетат сериозността на изложените аргументи. Приемането на законопроекта в настоящия му вариант би представлявало неоправдана и прекомерна намеса в пазарната икономика. Свръхрегулация, наложена под обществен и политически натиск, не само не решава проблема с инфлацията, а създава реален риск от дестабилизация на веригите на доставка, принудително ограничаване на дейността на малките и средни предприятия и оттеглянето на инвеститори от нашия пазар.

Надяваме се в конструктивен диалог да бъдат създадени необходимите предпоставки за плавен преход към еврото, без сътресения за производството и при гарантиране икономическата стабилност и сигурност на българските граждани.

С уважение:

Асоциация на месопреработвателите в България

Асоциация на производителите на безалкохолни напитки в България

Асоциация на производителите на рибни продукти БГ ФИШ

Национална лозаро-винарска камера

Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите

Сдружение на производителите на растителни масла и преработватели на маслопродукти в България

Сдружение „Храни и напитки България“

Съюз на пивоварите в България

Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Съюз на производителите на захар и захарни продукти

Съюз на производителите на комбинирани фуражи

Съюз на птицевъдите в България

Асоциация на индустриалното свиневодство в България

Асоциация на свиневъдите в България

Съюз на българските мелничари